

Klantenanalyse Voedselbanken

- eindrapport -

Drs. L. Desain
Drs. M.J. van Gent
Drs. P. Kroon
Drs. F. Langendijk
Drs. B. van Waveren

Amsterdam, maart 2006
Regioplan publicatienr. 1398

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het Ministerie
van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

VOORWOORD

In het afgelopen jaar zijn de voedselbanken in het centrum van de maatschappelijke aandacht komen te staan. De snelle opkomst van de voedselbanken heeft onder meer geleid tot vragen in de Tweede Kamer aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). In die context is gevraagd om een onderzoek naar de "... omvang, ontwikkeling en samenstelling van het 'klantenbestand' van deze Voedselbanken..." en naar de achterliggende oorzaken. Hoofddoel van de gestelde kamervragen is om na te gaan op welke manier voorkomen kan worden dat mensen een beroep doen op de voedselbanken en (weer) zelf op eigen benen kunnen gaan staan.

Om die oplossingen te bereiken is het echter nodig te bezien wie een beroep doen op voedselbanken en wat daarvan de achtergronden zijn. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft Regioplan Beleidsonderzoek de opdracht verleend om dit onderzoek uit te voeren. Voor u ligt het verslag van deze studie.

Voor dit onderzoek zijn vele klanten van de voedselbanken geënquêteerd, zijn gesprekken gevoerd met de hoofden van de voedselbanken, met vertegenwoordigers van gemeenten en hulpverleningsinstellingen. We zijn hen zeer dankbaar voor hun medewerking.

Voor de begeleiding van het onderzoek is door de opdrachtgever een klankbordgroep ingesteld, bestaande uit:

- mevrouw C. Sies, Voedselbank Nederland;
- mevrouw E. Lubbers, Ambassadeur Risicjongeren Rotterdam;
- de heer A. Luten, NIBUD;
- mevrouw M. Visée, gemeente Den Haag (vervangen door dhr. O. van der Vet)
- mevrouw J. van Vugt, VNG;
- de heer P. de Weerd, Ministerie van SZW (voorzitter);
- mevrouw A. Kraan, Ministerie van SZW (vervangen door dhr. J. Bloem);
- mevrouw J. Jakulj, Ministerie van SZW.

We danken alle leden voor de constructieve en prettige manier waarop de begeleiding ter hand is genomen.

Het onderzoek is binnen Regioplan uitgevoerd door Floor Langendijk, Lisette Desain, Marije van Gent, Peter Kroon en ondergetekende. Janneke Stouten heeft een deel van de interviews voor haar rekening genomen.

Amsterdam, 3 maart 2006,

Bob van Waveren
projectleider

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	1
1.2	Onderzoeksvragen	2
1.3	Onderzoeksverantwoording	2
2	Achtergrond en werkwijze voedselbank	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Ontstaansgeschiedenis van de voedselbanken	5
2.3	Relatie voedselbank en armoedebeleid	7
2.4	Klanten van de voedselbank	9
2.5	Lokale acties	11
2.6	Indicatiestelling	12
2.7	Samenvatting	14
3	Klanten van de voedselbanken	17
3.1	Aantallen klanten	17
3.2	Kenmerken huishoudens	18
3.3	Inkomen (bron, hoogte, duur)	20
3.4	Hulpverlening	22
3.5	Achtergronden van de leefsituatie	23
3.6	Handelswijze vóór komst voedselbank	24
3.7	Duur van gebruik voedselbank	24
3.8	Afsluiting	25
4	Conclusies	27
4.1	Klanten: aantal en kenmerken	27
4.2	Klanten: hulpvraag en achtergronden	28
4.3	Gemeenten: relatie voedselbank en lokaal overheidsbeleid	29
	Bijlagen	31
	Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording	33
	Bijlage 2 Itemlijsten	39
	Bijlage 3 Lijst van informanten	43
	Bijlage 4 Resultaten klantenquête	45

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In het afgelopen jaar zijn in Nederland de voedselbanken duidelijk zichtbaar geworden. Niet alleen het aantal voedselbanken is flink toegenomen, dat geldt ook voor het aantal klanten. Volgens informatie van de *Voedselbank Nederland* - een landelijk opererende organisatie die vanuit de hoofdvestiging in Rotterdam vele lokale vestigingen bevoorraadt - worden momenteel (februari 2006) ongeveer 8000 gezinnen in Nederland wekelijks voorzien van een voedselpakket.

Doelstelling van Voedselbank Nederland is om "...noodhulp te bieden voor mensen die voor kortere of langere tijd financieel niet rond kunnen komen. Ze zijn expliciet niet bedoeld als extraatje voor mensen die het niet breed hebben. Daar zijn er zo veel van dat de voedselbank onmogelijk al die mensen van een pakket zou kunnen voorzien en derhalve zou toekenning al snel tot willekeur leiden. Bij de toekenning van voedselpakketten gaat de voedselbank uit van het besteedbaar inkomen dat mensen maandelijks over houden voor voeding, kleding e.d. dus nadat vaste lasten zoals huur, gas/water/licht en verzekeringen betaald zijn." (website www.voedselbank.nl).

De *werkwijze* van Voedselbank Nederland is zo dat via hulpverleningsorganisaties (Maatschappelijk Werk, RIAGG, et cetera) de aanmelding van deze huishoudens plaatsvindt. De aanmeldende organisatie beoordeelt of iemand binnen de criteria valt.

De aandacht die uitgaat naar deze voedselbanken, die inmiddels in ruim twintig gemeenten gevestigd zijn, komt van vele kanten: media, kerken, politiek, et cetera. Deze ontwikkeling heeft volop de aandacht getrokken, niet in de laatste plaats omdat het bestaan van voedselbanken vragen oproept over de kwaliteit van de Nederlandse verzorgingstaat.

Op 1 november 2005 zijn in de Tweede Kamer (Verburg, CDA) vragen gesteld aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), waarbij is gevraagd om een onderzoek naar de "... omvang, ontwikkeling en samenstelling van het 'klantenbestand' van deze Voedselbanken..." en naar de achterliggende oorzaken.¹ Hoofddoel van de gestelde kamervragen is om na te gaan op welke manier voorkomen kan worden dat mensen een beroep doen op de voedselbanken en (weer) zelf op eigen benen kunnen gaan staan.

Om die oplossingen te bereiken, is het echter nodig te bezien wie een beroep doen op voedselbanken en wat daarvan de achtergronden zijn.

¹ TK 2006-2006, aanhangsel handelingen 399.

Regioplan Beleidsonderzoek heeft van het Ministerie van SZW de opdracht gekregen een onderzoek uit te voeren, waarmee op korte termijn in deze informatiebehoefte kon worden voorzien. In dit rapport doen wij hiervan verslag.

1.2 Onderzoeksvragen

Klanten: aantal en kenmerken

1. Hoeveel klanten (personen en huishoudens) hebben in 2005 een beroep gedaan op de diensten van de voedselbanken onderverdeeld naar uitdeelpunten (instroom, uitstroom)? Hoe ontwikkelt dit zich sinds de opening van een voedselbank?
2. Hoe lang maken klanten gemiddeld gebruik van diensten van de voedselbank, onderverdeeld naar uitdeelpunten? Hoe ontwikkelt dit zich sinds de opening van een voedselbank?
3. Wat zijn de persoons- en achtergrondkenmerken van de afnemers in termen van sekse, leeftijd, etniciteit, indicatie verblijfsstatus, leefvorm, opleiding, hoogte en bron van inkomen, aanwezigheid en aard van schulden?

Klanten: hulpvraag en achtergronden

4. Hoe zijn de klanten van de voedselbanken in de huidige situatie terechtgekomen?
5. Volgen de klanten hulpverleningstrajecten? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?
6. Maken de klanten gebruik van (de voorliggende) voorzieningen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?
7. Wat is het perspectief van de klanten op de duur van het gebruikmaken van de voedselbank?

Gemeenten: relatie tussen voedselbank en lokaal beleid

8. Welke klanten van de voedselbank zijn in beeld bij de gemeenten en welke niet?
9. Welke relaties zien gemeenten tussen de aanwezigheid en het beroep op voedselbanken en hun eigen minimabeleid?
10. Welke acties worden op lokaal niveau ondernomen om de problematiek aan te pakken?

1.3 Onderzoeksverantwoording

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van drie onderzoeksinstrumenten:

- a. interviews met vertegenwoordigers van voedselbanken, van de gemeenten (sociale dienst) en van hulpverleningsinstellingen;

- b. een enquête onder klanten van voedselbanken;
- c. analyse van de klantadministratie van voedselbanken.

De interviews zijn gericht op het beantwoorden van onderzoeksvragen 7 tot en met 10; de enquête en administratie op de beantwoording van de overige vragen.

Het onderzoek is uitgevoerd in een steekproef van gemeenten. In elf gemeenten zijn klantenquêtes uitgevoerd (met een totale respons van 430). In negen gemeenten is gesproken met de genoemde instanties en in acht is de administratie onderzocht. De interviews en enquêtes hebben voor het onderzoek bruikbare informatie opgeleverd. De aanvankelijke verwachting dat de administraties iets konden toevoegen aan het beeld uit de enquêtes is niet uitgekomen, deze zijn om die reden verder buiten beschouwing gelaten.²

Een uitgebreide methodische verantwoording is opgenomen als bijlage 1.

² De administraties blijken onderling niet uniform van opzet, ondanks een centraal format van Voedselbank Nederland. Ook de mate waarin variabelen gevuld zijn, verschilt sterk, zowel binnen als tussen vestigingen. In sommige gevallen is de taakverdeling tussen indicerende instellingen en de Voedselbank niet helder, met betrekking tot de administratie.

2 ACHTERGROND EN WERKWIJZE VOEDSELBANK

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we de achtergronden en werkwijze van de voedselbanken. We gaan in op de volgende onderwerpen:

- Ontstaansgeschiedenis
- Relatie voedselbank en armoedebelief
- Klanten naar kenmerken en zorggebruik
- Lokale acties
- Werkwijze rondom indicatiestelling

Dit hoofdstuk is gebaseerd op de interviews die we gehouden hebben met oprichters of bestuurders van de voedselbanken, beleidsmedewerkers van de gemeente (afdeling sociale zaken) en met medewerkers van hulpverlenende instanties die een rol spelen bij de aanmelding of indicatiestelling van klanten bij de voedselbank.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van de voedselbanken

In maart 2003 is de *Stichting Voedselbank Nederland* opgericht. Deze stichting kwam voort uit een project van de Stichting MinusPlus, die in 1999 is opgericht. Het idee van deze laatstgenoemde stichting was om de minder-bedeelden in onze samenleving te laten profiteren van de restgoederen van de beter bedeelden. Bij leveranciers verzamelt voedselbank Nederland volwaardige goederen die om welke reden dan ook niet in de winkel terecht komen maar zullen worden vernietigd.³ Deze goederen worden via het distributiecentrum in Rotterdam verspreid naar andere voedselbanken in Nederland.

2.2.1 Het oprichten van een voedselbank

De bestaansduur van de voedselbanken uit ons onderzoek loopt uiteen van vijf maanden tot bijna drie jaar. De ontstaansgeschiedenis kan verschillen per voedselbank. Hieronder bespreken we de drie manieren van ontstaan die we in ons onderzoek zijn tegengekomen:

- het samenvoegen en uitbreiden van lopende initiatieven;
- initiatief dat ontstaat vanuit een groep betrokken mensen;

³ Voedselbank Nederland zegt hierover: "In de productie wil wel eens wat mis gaan: verkeerde sticker, foute codering, tekstfout op de verpakking. Zaken die niets afdoen aan de kwaliteit van een artikel, maar om deze redenen in grote hoeveelheden vernietigd worden." (bron: www.voedselbank.nl).

- het op grote schaal uitbreiden van hulp die in persoonlijke omgeving werd gegeven.

Het samenvoegen en uitbreiden van bestaande initiatieven

Initiatieven om mensen die in nood zijn te helpen door middel van het uitdelen van voedselpakketten of het geven van leefgeld om (samen) boodschappen mee te doen, is een vorm van hulpverlening die in de meeste gemeenten op kleine schaal al werd geboden. Vaak werd (en wordt) dit verzorgd door kerkelijke of maatschappelijk betrokken instanties. In een aantal gemeenten zijn deze initiatieven gaan samenwerken en onder de naam voedselbank verder gegaan.

Initiatief dat ontstaat onder een groep betrokken mensen

Tevens zien we in een aantal gemeenten dat er een voedselbank wordt opgericht door een groep betrokken mensen. Soms betreft het vrijwilligers die in hun dagelijkse werk hulpverlener zijn en de nood zien waarin een groep mensen verkeert. Ook zijn initiatieven bekend van bijvoorbeeld een Rotaryclub en van een vrijwilligersorganisatie die na het sluiten van een asielzoekerscentrum besluit de minderbedeelden in hun gemeenschap op een andere manier te helpen.

Het op grote schaal uitbreiden van hulp die in persoonlijke omgeving werd gegeven

Een aantal voedselbanken uit ons onderzoek is ontstaan door het fors uitbreiden van hulp die in persoonlijke omgeving werd gegeven. Een voorbeeld hiervan is een echtpaar dat rond kerst een aantal voedselpakketten uitdeelde aan mensen van wie zij dachten dat ze het konden gebruiken, of een vrouw die in haar buurt mensen hielp aan eten of kleding. De ervaring dat deze hulp hard nodig was, maakte dat men besloot de hulp uit te breiden.

2.2.2 Aanleiding en werkwijze

De aanleiding om een voedselbank op te richten was vaak enerzijds het besef dat er een groep mensen bestaat die geen geld overhoudt om eten te kopen en anderzijds het feit dat men op de hoogte was van het succes van Voedselbank Nederland.

Voedselbanken in oprichting hebben of zoeken contact met de Voedselbank Nederland. Voedselbank Nederland heeft zijn hoofdvestiging in Rotterdam vanwaar voedselvoorraden gedistribueerd worden naar de voedselbanken in het land. Tevens zien we dat voedselbanken in hun eigen gemeenten leveranciers benaderen om voedselvoorraden los te krijgen. Daarop kan een situatie ontstaan dat voedselbanken zelfvoorzienend worden of dat zij met Rotterdam voedsel uitwisselen om een zo gevarieerd mogelijk voedselpakket te kunnen samenstellen.

2.3 Relatie voedselbank en armoedebeleid

2.3.1 Rol gemeenten bij oprichting voedselbank

De gemeenten (afdelingen sociale zaken/werk en inkomen) blijken niet betrokken geweest te zijn bij de oprichting van de voedselbank. Alle gemeenten vinden het feit dat ze geen rol hierin hebben gehad terecht. Het oprichten van de voedselbank wordt gezien als een particulier initiatief. Een aantal respondenten verwijst naar het feit dat dit van alle tijden is: voor minderbedeelden is er altijd steun geweest in de vorm van fondsen of hulp van kerkelijke instanties, familie/vrienden/buren. Dit bestaat naast de voorliggende voorzieningen die een gemeente of overheid biedt en valt buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het feit dat er sprake is van particulier initiatief wordt positief gewaardeerd: het laat zien dat er sociale cohesie is binnen de gemeente. Alhoewel gemeentelijke sociale diensten het particuliere initiatief positief waarderen, staat het voor hen buiten kijf dat zij verantwoordelijk zijn voor de uitvoering voor het armoedebeleid c.q. minimabeleid.

Subsidie

Gemeenten zijn niet actief betrokken geweest bij de oprichting van de voedselbank. Er zijn echter wel gemeenten die een subsidie hebben verstrekt of een locatie om niet ter beschikking hebben gesteld. Op deze manier heeft een aantal gemeenten de komst van de voedselbank mogelijk gemaakt. Uit de gesprekken met de gemeenten blijkt dit niet zonder discussie gebeurd te zijn. De betrokken beleidsmedewerkers spreken van een spanningsveld tussen enerzijds het uitvoeren van een minimabeleid en anderzijds het steunen van een particulier initiatief als de voedselbank. Het was de politiek die besloot tot subsidieverstrekking over te gaan. De subsidie werd in deze gevallen gezien als intentieverklaring aan de initiatiefnemers. Het ter beschikking stellen van locaties loopt overigens niet via de gemeentelijke afdeling SoZaWe, maar via Grondzaken.

2.3.2 Inkomenswaarborg en de voedselbank

De komst van de voedselbank en de inkomenswaarborg die de gemeente met behulp van de WWB dient te bieden, lijken met elkaar op gespannen voet te staan. We hebben de respondenten deze kwestie voorgelegd.

De respondenten antwoorden bijna zonder uitzondering dat de WWB deze inkomenswaarborg hoort te bieden en in principe ook biedt: de landelijke politiek heeft normen vastgesteld voor het minimabeleid en er zijn mensen die daar van rond kunnen komen. Tegelijkertijd zeggen de respondenten om zich heen te kijken en te zien dat er ook een groep mensen is die niet in staat is van het sociaalminimuminkomen rond te komen. Deze groep mensen komt bij de voedselbank terecht. Ook de hulpverlenende instanties onderscheiden een

groep mensen of situaties waarin mensen verkeren waarin het niet lukt rond te komen van het sociaalminimuminkomen. In paragraaf 2.4 zullen we deze groep nader omschrijven.

Opvattingen over nut en noodzaak van de voedselbank

Er zijn in het afgelopen jaar steeds meer initiatieven geweest om een voedselbank op te richten. Daarbij maken de voedselbanken ook nog eens een snelle groei door. In één gemeente in het zuiden van het land is men in augustus 2005 begonnen met het uitdelen van 40 pakketten. Zes maanden later (februari 2006) deelt deze voedselbank 100 pakketten uit en worden er nog steeds nieuwe mensen aangemeld.

Voor de gemeentelijke sociale diensten is deze groei aanleiding om het nut en noodzaak van de voedselbanken te erkennen. Daarbij spelen bij de sociale diensten wel kritische vragen betreffende de indicatiestelling. Wie worden tot de minima gerekend en welke criteria worden gehanteerd? Tevens vraagt men zich af of het aanbod de vraag niet creëert.

Uit de interviews met hulpverlenende instanties kwam naar voren dat men in de dagelijkse praktijk dusdanige nood ziet dat er niet aan het nut en noodzaak van de voedselbank getwijfeld wordt. In het verleden was er in veel gemeenten al de mogelijkheid om mensen door te verwijzen naar bijvoorbeeld kerkelijke instanties of het Leger des Heils voor voedselpakketten of leefgeld. Nu de voedselbank er is, is deze dienst uitgebreider. Maatschappelijk werkers die we gesproken hebben, zijn blij dat ze mensen kunnen wijzen op de voedselbank en zien het als een uitbreiding van het dienstenpakket. In het verleden kon je alleen hopen dat men terecht kon bij familie en vrienden.

In de gesprekken die wij voerden over nut en noodzaak van de voedselbank, werd herhaaldelijk geopperd dat voedselbanken in Nederland eigenlijk niet zouden moeten mogen, maar dat er tegelijkertijd een groep mensen is die onder het sociaalminimum leeft, ook al beoordelen een aantal gemeenten hun minimabeleid als ruimhartig. Wat in deze discussie een rol speelde, is de herkomst van het eten. Het voedsel dat door de banken wordt uitgedeeld betreft allemaal producten die anders vernietigd zouden worden. Het vernietigen van eten terwijl mensen het goed kunnen gebruiken, wordt evenzeer als schandelijk ervaren waardoor het bestaan van de voedselbank weer als positief wordt gezien.

2.4 Klanten van de voedselbank

2.4.1 Wie komen er bij de voedselbank?

Zoals in de vorige paragraaf gesteld, is er volgens onze respondenten een groep mensen gezien die onder het sociaal minimum komen te leven. De oorzaken die men hiervan noemt zijn:

- Koppelingswet
- Schuldenproblematiek
- Aanvraagtermijn uitkering
- (Plotselinge) verandering in leefsituatie
- Complexiteit samenleving

Koppelingswet

Mensen die illegaal in Nederland verblijven, hebben geen recht op een bijstandsuitkering. Gemeentelijke sociale diensten kunnen bij wet niets voor deze mensen betekenen en deze mensen kunnen gemakkelijk onder het sociaal minimum raken waardoor zij een beroep moeten doen op de voedselbank.

Schuldenproblematiek

In principe is het mogelijk om van de bijstandsuitkering rond te komen. Dit wordt echter zeer lastig als van de uitkering schulden afbetaald moeten worden. Zeker als mensen niet in een schuldhelpverlening traject zitten maar direct aan de (commerciële) schuldeisers afbetalen. De respondenten met wie wij spraken gaven aan dat een groot deel van de klanten van de voedselbank schulden heeft omdat zij door de afbetaling daarvan onder het sociaalminimum komen.

Aanvraagtermijn uitkering

Een reden die vaak genoemd werd door zowel respondenten van de sociale dienst, hulpverleners als oprichters van de voedselbank is dat mensen periodes zonder inkomen zitten omdat hun aanvraag nog loopt. De termijn die hiervoor staan is bij wet vastgelegd en bedraagt acht weken. Mensen die geen reserves hebben of zelfs al schulden hebben, komen in deze periode in de knoop. Soms komen deze mensen in de periode dat de aanvraag loopt bij de voedselbank terecht. Hulpverleners gaven aan dat het hier dan vaak gaat om 2 à 3 pakketten omdat de mensen dan uit de ergste nood zijn en vervolgens hun uitkering wordt gestort. Soms echter gaan mensen in deze periode leningen aan. Als de termijn van de aanvraag voortduurt dan kunnen mensen voor langere tijd onder het sociaalminimum komen omdat vervolgens schuldenproblematiek gaat spelen zoals hierboven uitgelegd.

(Plotselinge) verandering in leefsituatie

Mensen die door werkloosheid, scheiding, het wegvallen van een WAO-uitkering of bijvoorbeeld detentie van de kostwinnaar van het gezin plotseling

in een andere leefsituatie terechtkomen, hebben moeite om hun uitgave patroon hierop aan te passen. Soms doen deze mensen korte tijd een beroep op de voedselbank omdat ze in korte tijd hun zaken weer op orde hebben of omdat de uitkering binnen is. Als mensen al schulden hebben gemaakt of bijvoorbeeld psychosociale klachten hebben, is er sprake van meervoudige problematiek. In deze gevallen zal het beroep dat mensen doen op de voedselbank langer duren.

Complexiteit van de samenleving

Vaak werd er in de interviews door de respondenten gewezen op het feit dat er bij de mensen die bij de voedselbank komen sprake is van meervoudige problematiek: het betreft vaak een optelsom van werkloosheid, psychosociale problemen en schulden. Daarbij werd ook aangegeven dat (een deel van) deze mensen moeite heeft zich staande te houden in de samenleving. Of zoals een medewerker van een voedselbank het verwoordde: “We leven in een complexe samenleving en er zijn mensen die erg veel moeite hebben om hun leven daarbinnen vorm te geven”.

Voorbeelden hiervan zijn dat mensen administratie moeten kunnen voorleggen als zij een uitkering aanvragen. Hoe completer die is, hoe sneller de aanvraag kan worden afgehandeld. Om in aanmerking te komen voor een schuldhelpverleningstraject moeten mensen voldoen aan een aantal criteria. Zij kunnen dus ook voor deze hulp worden afgewezen. Daarnaast zei één hulpverlener dat mensen in deze tijd goede *portemonneemanagers* moeten zijn: vroeger kreeg men één keer per maand zijn geld waarin de verschillende bedragen (huursubsidie en ziekenkosten) waren verrekend. Nu krijgen mensen op verschillende tijdstippen hun uitkering en hun toeslagen waardoor zij met hun uitgaven in de knoop komen.

Hulpverleners verwachten per 1 maart extra problemen als iedereen een ziekenkosten verzekering moet hebben.

2.4.2 Is iedereen in beeld?

Een vraag die opkomt als het over de klantenpopulatie van de voedselbank gaat, is of deze mensen in beeld zijn bij hulpverlenende instanties.

Bijna al onze respondenten beantwoorden deze vraag positief. Gezien de aard van de problematiek en het feit dat er sprake is van meervoudige problematiek gaat men ervan uit dat het overgrote deel bekend is bij schuldhelpverlening, maatschappelijk werk of de GGZ-instelling. Ook het feit dat deze hulpverlenende instanties betrokken zijn bij de indicatiestelling of de aanmelding voor de voedselbank, steunt deze aanname.

Daarnaast wordt echter de mogelijkheid open gelaten voor het bestaan van een groep mensen die bij de voedselbank komt, maar verder nergens bekend is. Als deze groep bestaat, vermoeden de respondenten dat het hier gaat om mensen die door kerkelijke instanties worden aangemeld. Hierbij wordt aan ouderen en illegalen gedacht. Daarnaast bestaat er wellicht een groep

mensen die bij de voedselbank een pakket komt ophalen maar zelf verder geen hulp wil omdat ze de noodzaak daarvan niet inziet. Deze groep wordt in de hulpverlening aangeduid met de term 'zorgmijders'.

2.5 Lokale acties

De problemen van de klanten van de voedselbank zijn niet eenvoudig op te lossen. Gemeentelijke sociale diensten zien voor zichzelf een aantal mogelijkheden om de problemen van deze kwetsbare groep mensen te beperken.

- Eén gemeente die zich er bewust van was dat mensen in de problemen raken door de afwikkeltermijnen van de aanvragen, is nauwer gaan samenwerken met het UWV om deze termijnen in te korten.
- Publiciteit geven aan het minimabeleid en aan schuldhulpverlening zodat mensen hun weg makkelijker vinden naar deze hulpverlening, wordt door een aantal gemeenten genoemd als actie die zij onderneemt. Eén gemeente heeft bestanden met elkaar vergeleken en in 2005 mensen actief benaderd om voor bijzondere bijstand in aanmerking te komen. Geopperd werd deze actie nog eens te herhalen.
- In een aantal gemeenten worden door kredietbanken en schuldhulpverlening cursussen aangeboden om mensen te leren budgetteren. Voor deze cursussen wordt geadverteerd in lokale kranten en gemeentegidsen. Mensen kunnen zich hiervoor zelf aanmelden. Mensen die in schuldhulptrajecten zitten, krijgen deze cursus automatisch aangeboden.

2.5.1 Relatie voedselbanken, hulpverlening en sociale diensten

In geen enkele gemeente is op dit moment sprake van een gezamenlijk optreden van de gemeentelijke sociale dienst en de voedselbank. Wel is een beweging zichtbaar waarin beide partijen en ook hulpverlenende instanties elkaar op willen zoeken om samen te werken.

Een grote gemeente wil aanwezig zijn bij het uitdelen van de pakketten. Op deze manier krijgt de sociale dienst zicht op de problematiek van de mensen en kan men direct doorverwijzen naar hulpverlenende instanties in het geval mensen nog nergens in traject zijn. Dit idee moet echter als een voornemen worden gezien, men heeft nog geen stappen ondernomen om dit plan concreet te maken.

In verschillende gemeenten zijn initiatieven waarin voedselbanken voorlichting geven over hun werkwijze en indicatiestelling aan de hulpverlenende instanties en sociale dienst, zodat mensen door hen kunnen worden doorverwezen voor een voedselpakket. In één gemeente adverteert de

voedselbank in het krantje dat de gemeente rondstuurt naar bijstandsgerechtigden.

Ook zijn er initiatieven waarin hulpverlenende instanties en sociale diensten voedselbanken op de hoogte brengen van hun werkwijze en mogelijkheden. Het doel hiervan is om die mensen die wel bij de voedselbank komen maar nergens anders op deze manier in beeld te krijgen. Ook is er een gemeente die sinds kort periodiek overleg heeft met de voedselbank om op de hoogte te worden gebracht van nieuwe ontwikkelingen.

2.6 Indicatiestelling

De Voedselbank Nederland heeft criteria opgesteld waaraan mensen moeten voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor een voedselpakket.

Voedselbank Nederland formuleert het als volgt: “Bij de toekenning van voedselpakketten gaat de voedselbank uit van het besteedbaar inkomen dat mensen maandelijks over houden voor voeding, kleding e.d. dus nadat vaste lasten zoals huur, gas/water/licht en verzekeringen betaald zijn.

1-persoonshuishouden	€ 150.00,-
Bij meerpersoonshuishoudens is dit bedrag voor iedere volgende volwassene die tot het huishouden behoort te vermeerderen met	€ 50.00,-
en/of voor ieder kind dat tot het huishouden behoort met	€ 25.00,-

Wanneer het besteedbaar inkomen per huishouden onder de volgende bedragen ligt, komt het huishouden in aanmerking voor een voedselpakket.”
(bron: www.voedselbank.nl).

2.6.1 Werkwijze

Voedselbank Nederland schrijft voor dat de indicatiestelling voor een voedselpakket bij hulpverlenende instanties ligt en niet bij de voedselbank zelf. In ons onderzoek zijn we verschillende manieren tegengekomen waarop mensen worden aangemeld en toegelaten tot de voedselbank.

Variant 1

Mensen kunnen via verschillende hulpverlenende instanties, via kerkelijke organisaties of bijvoorbeeld via de huisarts verwezen worden naar de voedselbank. Hiertoe kan men een aanmeldformulier downloaden vanaf internet. De voedselbank zelf doet de financiële check en beoordeelt op basis daarvan of de persoon wel of niet in aanmerking komt voor een voedselpakket.

Variant 2

Mensen kunnen door hulpverlenende instanties worden aangemeld bij de voedselbank. Vaak betreft dit instanties als: maatschappelijke dienstverlening en/of schuldhelpverlening. Zij zijn dus op de hoogte van de financiële situatie van de betreffende personen en beoordelen deze aan de hand van de criteria opgesteld door de voedselbank.

2.6.2 Betrokken partijen

De partijen die betrokken zijn bij de aanmelding dan wel indicatiestelling kunnen ook per gemeente verschillen. In sommige gemeenten kunnen alle hulpverlenende instanties en kerkelijke instellingen mensen aanmelden. In andere gemeenten is er een selectie van bijvoorbeeld het maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, juridische dienstverlening en de GGZ-instelling. Sommige voedselbanken maken hierin principiële keuzes, bijvoorbeeld door het buitensluiten van kerkelijke instellingen, andere voedselbanken lijken een zo breed mogelijk veld na te streven.

2.6.3 Criteria

Bijna alle hulpverlenende instanties die wij geïnterviewd hebben, zeiden de criteria te hanteren zoals die op de website van de Voedselbank Nederland staan. Zij maken een berekening van het geld dat mensen van hun netto-inkomen overhouden voor hun dagelijkse uitgaven. Tevens blijkt echter uit de interviews en de administraties die we konden bekijken dat er verschillen waren in de wijze waarop men het bedrag berekent dat men voor de dagelijkse uitgaven overhoudt.

Vaste lasten

Per gemeenten worden er verschillende definities van vaste lasten gehanteerd. In sommige gemeente worden aansluitkosten voor internet gehonoreerd als er kinderen in het gezin zijn. De reden hiervoor is om te voorkomen dat zij een achterstand op school oplopen. In andere gemeenten stelt men dat bij de keuze tussen eten voor de kinderen en de internetaansluiting, de bibliotheek een goed alternatief is om te internetten. Ook wordt in gemeenten anders omgegaan met (mobiele) telefoonkosten: het maximumbedrag kan per gemeente verschillen. Daarnaast is er discussie over de kosten van een auto(-verzekering): in sommige gemeenten wordt dit tot vaste lasten gerekend, in andere gemeenten alleen als de persoon in kwestie buiten de stad woont en in sommige gemeenten wordt het niet tot de vaste lasten gerekend.

Kortom: of iemand in aanmerking komt voor een voedselpakket hangt af van de optelsom van uitgaven en inkomsten. Per locatie zijn er verschillen gebleken in wat men tot de vaste lasten rekent. Als gevolg daarvan kan een aanvrager in de ene gemeente worden toegelaten tot de voedselbank en in een andere gemeente worden afgewezen.

2.7 Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben we de achtergrond en werkwijze van de voedselbanken besproken. We hebben hiervoor informatie gebruikt die we uit de interviews met gemeenten, hulpverlenende instanties en voedselbanken hebben gehouden.

Ter afsluiting van dit hoofdstuk zetten we de hoofdpunten op een rij:

Voedselbank in relatie tot het armoedebeleid

Uit onze interviews blijkt dat gemeenten enerzijds van mening zijn dat het minimabeleid dat zij voeren in principe voldoende moet zijn om rond te kunnen komen. Desalniettemin erkennen zij dat er een groep mensen is die onder het sociaal minimum leeft en derhalve een beroep doet op de voedselbank. Verklaringen waarom deze groep onder het sociaal minimum raakt zijn:

- Koppelingswet
- Schuldenproblematiek
- Aanvraagtermijn uitkering
- (Plotselinge) verandering in leefsituatie
- Complexiteit samenleving

Gemeenten zien het ontstaan van voedselbanken als particuliere initiatieven. Het feit dat het eten terechtkomt bij mensen die het goed kunnen gebruiken in plaats dat het vernietigd wordt, wordt als positief gezien. Daarnaast voelen zij zich wel verantwoordelijk voor een goede uitvoering van een goed minimabeleid.

Zorggebruik klanten van de voedselbank

De meeste respondenten gaan ervan uit dat de klanten van de voedselbank bekend zijn bij de hulpverlenende instanties en de gemeentelijke sociale dienst. Men laat de mogelijkheid open dat er een kleine groep bestaat die geen andere hulp krijgt. Dit zouden alleen die mensen kunnen betreffen die door kerkelijke instanties worden doorverwezen naar de voedselbank.

Locale acties gemeenten, hulpverlenende instanties en voedselbanken

Uit de interviews komt naar voren dat gemeenten acties ondernemen om het beroep op de voorzieningen van het minimabeleid zoveel als mogelijk te vergroten. Daarnaast wordt gestuurd op snelle afhandeling van aanvragen en biedt men inwoners van de gemeente budgetteercursussen aan.

Tevens is er een beweging zichtbaar waarin voedselbanken, hulpverlenende instanties en gemeentelijke sociale diensten elkaar op zoeken om informatie uit te wisselen. Hierdoor worden enerzijds mensen op de hoogte gebracht van de hulp die de voedselbank kan bieden en anderzijds worden klanten van de voedselbank op de hoogte gebracht van gemeentelijke voorzieningen en hulpverlenende instanties.

Indicatiestelling

Op basis van de interviews die we hebben gedaan, kan geconcludeerd worden dat de werkwijze en de berekening van vaste lasten per gemeente kan verschillen.

In sommige gemeenten doen de hulpverlenende instanties een (onderbouwde) aanmelding en doet de voedselbank zelf de indicatiestelling. In andere gemeenten doen hulpverlenende instanties de indicatiestelling. Welke hulpverlenende instanties betrokken zijn bij de aanmelding en de indicatiestelling, kan ook per gemeente verschillen.

Tevens is er een verschil in de berekening van de vaste lasten. Sommige voedselbanken nemen kosten voor internetaansluiting, (mobiele) telefonie en auto(-verzekering) mee in de berekening van de vaste lasten.

3 KLANTEN VAN DE VOEDSELBANKEN

3.1 Aantallen klanten

Volgens opgave van de Voedselbank Nederland zijn er eind februari 2006 in totaal 28 voedselbanken in Nederland. De meeste van deze voedselbanken delen pakketten uit die via de centrale Voedselbank Nederland worden verstrekt. Een beperkt aantal is zelfstandig, dat wil zeggen is wel aangesloten bij Voedselbank Nederland maar genereert eigen pakketten. Ook zijn er voedselbanken die zowel pakketten van de Voedselbank Nederland ontvangen als eigen pakketten samenstellen. Er is geen centrale administratie die de verstrekkingen van pakketten bijhoudt. Het is daarom moeilijk om exacte gegevens te genereren van het totaal aantal huishoudens in Nederland dat een pakket ontvangt via een voedselbank.

Wel is bekend dat de Voedselbank Nederland circa 6500 pakketten naar voedselbanken in Nederland distribueert. Daarnaast wordt door de Voedselbank Nederland de inschatting gegeven dat de voedselbanken die zelfstandig opereren ongeveer 1500 pakketten samenstellen. Dit zou betekenen dat alle voedselbanken tezamen in Nederland ongeveer 8000 pakketten uitdelen aan huishoudens die in financiële moeilijkheden verkeren

Tabel 3.1 Overzicht aantal pakketten per voedselbank

Voedselbanken	Inschatting van aantal pakketten Voedselbank Nederland
Voedselbanken via Voedselbank Nederland:	
Amsterdam	750
Arnhem-Nijmegen	102
Breda	192
Den Bosch	Via Eindhoven
Deventer	50
Eindhoven	100
Etten-Leur	40
Gorinchem	36
Gouda	55
Haaglanden	1200
Haarlem	165
Hardenberg	36
Leerdam	54
Leeuwarden	Via Emmen
Leiden	Via Haaglanden
Lelystad	186
Meppel	324
Oost Groningen	330
Rijnmond	2000
Tilburg	168
Walcheren	550
Woerden	22
Zaanstreek-Waterland	66
Zutphen	78
Zwijndrecht	60
Totaal	6564

Vervolg tabel 3.1

Voedselbanken	Inschatting van aantal pakketten Voedselbank Nederland
Zelfstandige voedselbanken:	
Heerlen	(via Helmond)
Helmond	Zelfstandig
Landgraaf	(via Helmond)
Limburg Zuid	Zelfstandig
Schatting pakketten zelfstandig	1500
Totaal	8000

In het onderzoek zijn gegevens verzameld bij een steekproef van elf gemeenten. Deze elf voedselbanken verstrekken momenteel 3580 voedselpakketten. Dit cijfer is gebaseerd op gegevens die deelnemende voedselbanken ons afgelopen maand hebben gegeven. Om inzicht te krijgen in het profiel van de personen die aankloppen bij de voedselbank, zijn bij alle elf voedselbanken enquêtes afgenomen bij voedselbankklanten die op dat moment hun voedselpakket kwamen ophalen. In totaal zijn 430 enquêtes afgenomen.

In bijlage 4 is een totaaloverzicht van de enquêteresultaten opgenomen, in dit hoofdstuk presenteren en beschrijven wij de belangrijkste tabellen.⁴

3.2 Kenmerken huishoudens

In deze paragraaf beschrijven wij de kenmerken van de *huishoudens* die gebruik maken van de voedselbank⁵.

Uit de enquête blijkt dat meer dan de helft bestaat uit meerpersoonshuishoudens: 43 procent is lid van een eenoudergezin, 18 procent is getrouwd of samenwonend. Ongeveer 37 procent is alleenwonend. Daarnaast is er nog 2 procent waarbij sprake is van een andere huishoudtype. Deze wonen meestal in bij vrienden of bij familie (zie tabel 3.2a).

Tabel 3.2.a Klanten naar huishoudtype

	N	%
Alleenwonend	159	37
Getrouwd/samenwonend	77	18
Eenoudergezin	183	43
Anders	11	2
Totaal	430	100

⁴ De enquête is herwogen naar de streekproef (zie bijlage I Methodologische verantwoording).

⁵ Overigens merken wij hierbij op dat de uitgevraagde persoonsgegevens bij de meerpersoonshuishoudens met name iets zeggen over degene die het pakket ophaalt en niet zozeer over de huishoudens.

Geslacht. De respondenten zijn iets vaker vrouw (64%) dan man (36%). Qua leeftijdsgroep is met name de groep tussen de 30 en de 49 jaar vertegenwoordigd. Slechts 5 procent is ouder dan 60 jaar.

Tabel 3.2.b Klanten naar leeftijd

	N	Ja, ontvangt deze %
Tot 19 jaar	38	9
20 – 29 jaar	61	14
30 – 39 jaar	150	35
40 – 49 jaar	104	24
50 – 59 jaar	52	12
60 jaar en ouder	22	5
Totaal	427 ⁶	100

Iets meer dan de helft (56%) van de huishoudens die gebruikmaakt van de voedselbank heeft kinderen. Het gaat dan in de meeste gevallen om meer dan één kind: 65 procent heeft meerdere kinderen. Van de getrouwd-samenwonenden heeft driekwart kinderen.

Tabel 3.3 Klanten naar huishoudtype, naar kinderen

	Geen kinderen		Wel kinderen	
	N	%	N	%
Alleenwonend	159	100	0	0
Getrouwd/samenwonend	21	27	56	73
Eenoudergezin	0	0	183	100
Anders	8	73	3	27
Totaal	188	44	242	56

Verder blijkt uit de enquête dat eenoudergezinnen met name bestaan uit vrouwen plus kinderen (bijna 90%) terwijl bij de andere gezinssamenstellingen de verdeling tussen de seksen meestal fiftyfifty is. Zo zijn alleenstaande voedselbankklanten net zo vaak mannen als vrouwen. Van de samenwonenden en getrouwden komen ook net zo vaak mannen als vrouwen het pakket ophalen.

Tabel 3.4 Klanten naar huishoudtype, naar geslacht

	Man		Vrouw	
	N	%	N	%
Alleenwonend	85	54	73	46
Getrouwd/samenwonend	35	45	42	55
Eenoudergezin	24	13	157	87
Anders	8	73	3	27
Totaal	152	36	257	64

⁶ Als het totale aantal van de respons niet tot het totale aantal van 430 respondenten optelt, komt dit door een non-response op de vraag.

Etniciteit en nationaliteit. Ongeveer de helft van de klanten geeft aan een Nederlandse etniciteit te hebben. Van degenen die geen Nederlandse etniciteit heeft, rekt 15 procent zicht tot een Antilliaanse/Arubaanse en 8 procent tot een Surinaamse etniciteit. Daarnaast heeft circa 10 procent een Marokkaanse of Turkse achtergrond. Twintig procent van de respondenten geeft aan een andere nationaliteit te hebben. Deze groep is met name afkomstig van het Afrikaanse continent.

Tabel 3.5 Klanten naar etniciteit

	N	%
Nederlands	198	47
Marokkaans	25	6
Turks	16	4
Surinaams	33	8
Antilliaans/Arubaans	64	15
Anders	86	20
Totaal	422	100

Daarnaast hebben wij bevraagd of respondenten de Nederlandse nationaliteit hadden. Vierentachtig procent van de respondenten die deze vraag beantwoordt, geeft een bevestigend antwoord. Van degenen die aangeven niet de Nederlandse nationaliteit te hebben, geeft slechts een zeer klein deel aan illegaal in Nederland te verblijven (zie bijlage 4).

Tabel 3.6 Klanten naar nationaliteit

	N	%
Nederlands	284	84
Geen Nederlandse nationaliteit	53	16
Totaal	337	100

Opleiding. Tot slot blijkt uit het klantenprofiel dat personen die gebruik maken van de voedselbank aanzienlijk lager opgeleid zijn in vergelijking met de gemiddelde opleidingsniveaus in Nederland. Vierendertig procent heeft geen opleiding of heeft alleen het basisonderwijs genoten (zie bijlage 4).

3.3 Inkomen (bron, hoogte, duur)

Bron

Driekwart van de voedselbankklanten ontvangt een uitkering. Het gaat dan met name om een WWB-uitkering (43%), en wat minder vaak om WW (23%) een WAO (9%) of AOW uitkering (1%). Al deze uitkeringsgerechtigde voedselbankklanten verkeren overigens vaak voor langere tijd in een uitkeringssituatie. Zo heeft bijna 40 procent van de uitkeringsgerechtigden een uitkering langer dan vijf jaar. Acht procent van de klanten van de voedselbank ontvangt een inkomen uit arbeid (8%). Overigens geeft 5 procent van de 430 respondenten aan in het geheel geen inkomen te ontvangen (zie bijlage 4).

Tabel 3.7 Klanten naar belangrijkste inkomensbron

Belangrijkste inkomensbron	N	%
Loon/salaris uit arbeid	34	8
Losse klussen (zwart/wit)	2	0
WWB-uitkering	176	43
WW-uitkering	95	23
WAO-uitkering (nu WIA)	34	8
AOW-uitkering	5	1
Pensioen	9	2
Andere inkomstenbron	51	13
Totaal	406	100

Wij hebben ook gekeken welke huishoudtypen welke inkomensbronnen genieten (zie tabel 3.7). Hieruit komt naar voren dat eenoudergezinnen vaker dan gemiddeld een WWB-uitkering hebben, dat huishoudens met twee volwassenen vaker een inkomen uit salaris genieten, en dat de alleenwonenden vaker dan gemiddeld een WW- of WAO-uitkering ontvangen.

Tabel 3.8 Klanten naar belangrijkste inkomensbron naar huishoudtype (N= 403)

Belangrijkste inkomensbron	Alleen-wonend	Samen-wonend/-getrouwd	Eenouder gezin	Anders	Totaal
	%	%	%	%	%
Loon/salaris uit arbeid	5	14	7	57	8
Losse klussen (zwart/wit)	0	1	0	0	0
WWB-uitkering	33	27	61	0	43
WW-uitkering	32	32	13	29	24
WAO-uitkering (nu WIA)	13	8	4	14	8
AOW-uitkering	2	1	1	0	1
Pensioen	6	0	0	0	2
Andere inkomstenbron	9	16	14	0	12
Totaal	100	100	100	100	100

Hoogte inkomen

In de enquête is ook naar het maandelijkse netto-huishoudinkomen gevraagd. Achtenzestig procent van de voedselbankklanten geeft aan een netto-inkomen te hebben van 800,- euro per maand of minder.⁷

Schulden

Klanten van de voedselbank verkeren vaak in financiële problemen. Drieëntachtig procent van de respondenten heeft schulden. Het gaat dan vaak om substantiële bedragen. Bijna tweederde van de klanten met schulden geeft aan dat de schulden gezamenlijk meer dan 5.000,- euro bedragen.

⁷ Het is mogelijk dat men in plaats van het netto huishoudinkomen het vrij te besteden bedrag heeft genoemd (het netto huishoudinkomen minus de vaste lasten).

Aanvullende voorzieningen

Klanten van de voedselbank geven aan in bescheiden mate gebruik te maken van aanvullende voorzieningen die er op gericht zijn om minima bij te staan.

De voorzieningen waar het meest van gebruik worden gemaakt is de zorgtoeslag (66%), de huurtoeslag (54%) en de kinderbijslag (41%).

Voorzieningen zoals de bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen worden weinig gebruikt, respectievelijk 27 en 25 procent.

Zeker bij de laatste twee is met name het niet-gebruik van de voorziening noemenswaardig. Eenenzeventig procent van de respondenten geeft aan geen gebruik te maken van de bijzondere bijstand, 65 procent geeft aan geen gebruik te maken van de kwijtscheldingsregeling⁸ (zie bijlage 4). Bij deze bevindingen moet bedacht worden dat klanten niet automatisch recht hebben op deze voorzieningen, mogelijk is dat dus niet het geval.

Tabel 3.9 Klanten naar gebruik van aanvullende voorzieningen

	N	Ja, ontvangt deze %
Bijzondere bijstand	114	27
Langdurigheidstoeslag	75	17
Huurtoeslag	230	54
Zorgtoeslag	282	66
Kinderbijslag	175	41
Kinderkorting	136	32
Alimentatie	14	3
Kwijtschelding gemeentelijke belasting	105	25
Fiscale aftrek ziektekosten/ Teruggave bijzondere uitgaven (Tbu)	69	16

3.4 Hulpverlening

Bij klanten van de voedselbank spelen vaak niet alleen financiële problemen een rol, maar ook andere problemen. Om deze reden is in de enquête ook gevraagd of men gebruik maakt van hulpverlening in brede zin. Zestien procent geeft aan in het geheel geen gebruik te maken van een of andere vorm van hulpverlening. Tweeëndertig procent geeft aan van één hulpverleningsvorm gebruik te maken, 35 procent geeft aan respectievelijk van 2 en van 3 hulpverleningsvormen gebruik te maken, en 17 procent van de huishoudens maakt van 4 of meer vormen van hulpverlening gebruik (met een maximum van 7).

De hulpverlening waarvan klanten van de voedselbank het meest gebruik van maken zijn in volgorde van belang: maatschappelijk werk (46%), de schuldhulpverlening (36%), sociale raadslieden (24%) en ambulante geestelijke zorg (20%). Men maakt nauwelijks gebruik van dak- en thuislozen zorg of verslaafdenzorg. Hieruit kan geconcludeerd worden dat

⁸ Gebruik en niet-gebruik tellen niet op tot 100 procent, omdat nog een aantal respondenten een aanvraag heeft lopen.

probleemgroepen zoals verslaafden en dak- en thuislozen niet onder de doelgroep vallen van de voedselbankklanten.

3.5 Achtergronden van de leefsituatie

Aan de klanten is ook gevraagd wat de achtergronden zijn van de financiële problemen die ertoe geleid hebben dat men een beroep heeft gedaan op de voedselbank. De leefsituatie waarin klanten van de voedselbank zich bevinden, is meestal een complex geheel van verschillende factoren. Het kenmerk dat door de meeste klanten wordt genoemd (56% van de klanten) is dat men in de problemen is gekomen door te hoge woonlasten en lasten voor levensonderhoud.

Bijna 38 procent van de respondenten legt de nadruk op een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven. Gezien het feit dat het overgrote deel van de klanten inderdaad hoge schulden heeft, is het voor de hand liggend dat veel klanten deze reden aangeven. Een even grote groep van 38 procent geeft aan dat men in de problemen is gekomen door werkloosheid.

Verder geeft ook iets meer dan een kwart aan dat men te gemakkelijk een lening aan kan gaan of bij postorderbedrijven kan bestellen (26%).

Andere belangrijke kenmerken die een rol spelen om bij een voedselbank aan te kloppen zijn een verslechtering van de leefsituatie door de invoering van de euro (25%), arbeidsongeschiktheid/ziekte (21%) en scheiding (20%).

Tabel 3.10 Klanten naar achtergronden van de leefsituatie*

	N	%
Hoge woonlasten en lasten voor levensonderhoud	239	56
Structureel te weinig lucht tussen uitgaven en inkomsten	163	38
Werkloosheid	163	38
Gemak waarmee krediet/lening wordt verkregen postorderbedrijven/geldschieters	111	26
De invoering van de euro	105	25
Arbeidsongeschiktheid en ziekte	92	21
Scheiding	85	20
(Daling inkomen door) Daling uitkering	71	17
Traject voor aanvraag uitkering duurt lang	59	14
Verslaving	18	4
Levensonderhoud van familie elders	18	4
Gezinsuitbreiding (geboorte kind)	17	4
Andere redenen	104	25

* Men kon meer dan één reden opgeven.

Er zijn een aantal achtergronden die door klanten nauwelijks genoemd worden. Weinig respondenten geven aan in financiële problemen te komen vanwege de lange duur voor de aanvraag van een uitkering, een verslaving, gezinsuitbreiding of omdat men in het levensonderhoud van familie elders moet voorzien.

Respondenten konden bij deze vraag ook andere achtergronden van de leef-situatie aangeven. Een reden die bij meerdere respondenten terugkwam, is het escaleren van de situatie door eenmaal gemaakte schulden die niet afgelost konden worden. Eenmalige incidenten geven soms ook aanleiding tot financiële problemen. Bijvoorbeeld doordat de partner overleed, of het land werd uitgezet, doordat men ontslag nam of zelf ontslagen werd of doordat een uitkering onterecht was verstrekt en die weer terugbetaald moest worden. Bij andere klanten lag het probleem juist meer bij langdurige problematiek: bijvoorbeeld het langdurig moeten verlenen van mantelzorg aan familie, of door psychische problemen.

3.6 Handelswijze vóór komst voedselbank

Klanten van de voedselbank is ook de vraag voorgelegd hoe men de problemen oploste voordat men een voedselpakket ontving. Respondenten geven hier diverse antwoorden op, die in drie verschillende antwoordgroepen te scharen vallen.

De grootste antwoordgroep is te besparen op de *kwaliteit van leven*. Veel klanten geven aan structureel te besparen op luxe. Men bezuinigde op eten (geen vlees, koffie of kaas kopen, boodschappen doen bij de Aldi), op energierekeningen (geen verwarming aan, erg vroeg naar bed gaan) en op luxeartikelen. Naar het café of op vakantie gaan was er sowieso niet bij. Sommige klanten geven aan te hebben bespaard op uitgaven door maaltijden over te slaan of eenzijdige maaltijden te eten.

De tweede antwoordgroep geeft zicht op een andere strategie, namelijk het *aankloppen bij familie en vrienden*. Dat gebeurt op verschillende manieren. Zo ging men regelmatig bij vrienden of familie eten, nam men kleren over, en leende men geld.

Een derde strategie om de eindjes aan elkaar te knopen was door *schulden en betalingachterstanden* op te bouwen. Het ene gat werd vaak met het andere gevuld.

Een zeer beperkt aantal klanten gaf aan te stelen of te bedelen.

3.7 Duur van gebruik voedselbank

De achterliggende idee van de voedselbank is om pakketten te verstrekken in crisissituaties en klanten zo snel als mogelijk uit een dergelijke situatie te helpen. Het gaat dus met name om kortlopende hulp. In principe kunnen klanten maximaal drie jaar gebruik maken van de hulp van de voedselbank. Alle ondervraagde personen zijn op dit moment nog klant van de voedselbank. Gemiddeld maken zij nu ruim vijf maanden gebruik van de voedselbank. Uit gegevens blijkt dat 16 procent van de klanten langer dan een half jaar gebruik maakt van het voedselpakket. Deze duur zal in belangrijke mate worden

bepaald door het feit dat een flink aantal voedselbanken pas het afgelopen jaar is gestart.

Tabel 3.11 Klanten naar gebruik voedselbank in maanden

Gemiddeld gebruik	N	%
1 maand	127	30
2 – 3 maand	121	29
4 – 6 maand	103	25
6 maanden of meer	66	16
Totaal	418	100

Veel respondenten vinden het lastig om aan te geven hoe lang zij de steun van de voedselbank nog nodig zullen hebben.

Ongeveer 40 procent van de klanten die antwoord geeft op deze vraag, geeft aan zo lang mogelijk gebruik te willen maken van de voedselbank. Degenen die wel een uitspraak doen over het precieze aantal maanden waarmee ze gebruik verwachten te maken, willen graag nog lang gebruik blijven maken van het pakket. Zo wil ruim 40 procent nog langer dan een jaar blijven gebruik maken van het voedselpakket. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de meeste klanten zelf toch een grote behoefte ervaren aan de geboden ondersteuning van de voedselbank en niet verwachten dat hun problemen op korte termijn verholpen zullen zijn.

Tabel 3.12 Klanten naar toekomstig gewenst gebruik in maanden

Gemiddeld gebruik	N	%
1 – 3 maand	39	20
4 – 6 maand	34	17
6 – 12 maand	45	22
Langer dan een jaar	82	41
Totaal	201	100

3.8 Afsluiting

Drieënveertig procent van de *huishoudens* die gebruik maakt van de voedselbank is een eenoudergezin. Daarnaast is 37 procent alleenwonend, en 18 procent van de huishoudens bestaat uit een getrouwd of samenwonend stel. Iets meer dan de helft van de voedselbankklanten heeft kinderen.

Ongeveer de helft van de klanten heeft een Nederlandse *etniciteit*. Bijna een kwart is van Antilliaanse/Arubaanse of Surinaamse afkomst en 10 procent heeft een Marokkaanse of Turkse achtergrond.

Daarnaast blijkt dat klanten van de voedselbank lager *opgeleid* zijn dan de gemiddelde Nederlander.

De respondenten zijn iets vaker vrouw (64%) dan man (36%). De meeste gebruikers vallen in de leeftijdscategorie tussen de 30 en de 49 jaar. Ouderen blijken in mindere mate gebruik te maken van de voedselbank.

Overigens komen onder de klanten van de voedselbank nauwelijks gebruikers voor van de verslavingszorg, dak- en thuislozenzorg of crisis- of vrouwenopvang.

Als gevraagd wordt naar de *inkomstenbron*, blijkt dat driekwart van de klanten uitkeringsgerechtigd is, waarbij de WWB-uitkering het meest voorkomt. Daarnaast geeft 8 procent aan een inkomen uit arbeid te ontvangen.

Klanten geven aan gebruik te maken van *aanvullende voorzieningen*. De zorgtoeslag en de huurtoeslag worden het meest genoemd (respectievelijk 66% en 54%).

Veel minder genoemd wordt de bijzondere bijstand (27%) en kwijtschelding van de gemeentelijke belasting (25%).

Drieëntachtig procent van de respondenten heeft *schulden*, waarbij tweederde van deze groep aangeeft dat de schulden gezamenlijk meer dan 5000,- euro bedragen.

Klanten van de voedselbank maken het meest gebruik van maatschappelijk werk, de schuldhulpverlening en sociale raadslieden.

De respondenten noemen te hoge woonlasten en lasten voor levensonderhoud als een van de kenmerken in hun leefsituatie. Daarnaast wordt 'een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven' en 'werkloosheid' vaak genoemd als kenmerk van de leefsituatie. Ook meldt men dat men te gemakkelijk een lening aan kan gaan of bij postorderbedrijven kan bestellen.

Alle klanten die zijn bevraagd maken op dit moment gebruik van de diensten van de voedselbank. Gemiddeld genomen doen zij dat nu ruim vijf maanden. Veel klanten geven zelf aan nog lang gebruik te willen blijven maken van de voedselbank. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de meeste klanten niet verwachten dat hun problemen op korte termijn verholpen zullen zijn.

4 CONCLUSIES

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste bevindingen en beantwoorden we de onderzoeksvragen.

4.1 Klanten: aantal en kenmerken

Aantallen (onderzoeksvraag 1)

Nauwkeurige cijfers omtrent het aantal huishoudens die gebruik maken van de voedselbanken in Nederland worden momenteel nergens centraal geregistreerd. Daarnaast maken de voedselbanken de afgelopen tijd een stormachtige ontwikkeling door: nieuwe voedselbanken worden opgericht en bij bestaande voedselbanken is het aantal gebruikers stijgende. Er wordt echter geschat dat alle voedselbanken tezamen in Nederland momenteel ongeveer 8000 pakketten uitdelen aan huishoudens die in financiële moeilijkheden verkeren.

Duur gebruik (onderzoeksvraag 2)

Alle klanten die zijn bevraagd maken op dit moment gebruik van de diensten van de voedselbank. Gemiddeld genomen doen zij dat nu ruim vijf maanden. Dit zegt nog weinig over de totale duur van hun gebruik. Veel klanten geven aan voorlopig het pakket te willen blijven ontvangen. Relevant is te weten, dat een flink aantal voedselbanken pas recent is gestart.

Klantenprofiel (onderzoeksvraag 3)

Drieënveertig procent van de huishoudens die gebruik maakt van een voedselpakket is een eenoudergezin. Dit zijn met name vrouwen. Daarnaast is 37 procent alleenwonend, en 18 procent van de huishoudens bestaat uit een getrouwd of samenwonend stel. Zwervers of bewoners van opvanginstellingen vinden we nauwelijks onder de klanten van de voedselbank.

Ongeveer de helft van de klanten heeft een Nederlandse etniciteit. Bijna een kwart is van Antilliaanse/Arubaanse of Surinaamse afkomst en 10 procent heeft een Marokkaanse of Turkse achtergrond. Een zeer klein gedeelte van de respondenten geeft aan illegaal te zijn.

Dit staat in contrast met wat in de kwalitatieve interviews door informanten is aangegeven over de doelgroep. Zij geven aan dat een gedeelte van de groep uit illegalen bestaat. Uit de non-response analyse blijkt dat personen met een allochtoon uiterlijk vaker hebben geweigerd mee te doen met de enquête. Daarnaast heeft 21 procent geweigerd de vraag over welke nationaliteit men heeft, te beantwoorden. Het is dus denkbaar dat het aandeel illegalen dat gebruik maakt van de voedselbank in werkelijkheid hoger ligt.

Daarnaast blijkt dat klanten van de voedselbank lager opgeleid zijn dan de gemiddelde Nederlander. De respondenten zijn iets vaker vrouw (64%) dan

man (36%). De meeste gebruikers vallen in de leeftijdscategorie tussen de 30 en de 49 jaar. Ouderen blijken in mindere mate gebruik te maken van de voedselbank.

Driekwart van de klanten is uitkeringsgerechtigd, waarbij de WWB-uitkering het meest voorkomt.

Drieëntachtig procent van de respondenten heeft schulden, waarbij tweederde van deze groep aangeeft dat de schulden gezamenlijk meer dan 5000,- euro bedragen. Deze uitkomst bevestigt uitspraken van informanten over de grote schuldenproblematiek die bij klanten speelt.

Concluderend: klanten van de voedselbank hebben een zelfstandig huishouden, die in problemen met een structureel karakter zijn geraakt. Men heeft grote schulden, en er sprake is van een meervoudige problematiek. De klanten zijn kwetsbaar in de zin van risicofactoren: het betreft disproportioneel veel eenoudergezinnen, laagopgeleiden en mensen met een niet-Nederlandse etniciteit.

4.2 Klanten: hulpvraag en achtergronden

Kenmerken van de leefsituatie (onderzoeksvraag 4)

De respondenten noemen te hoge woonlasten en lasten voor levensonderhoud als een van de kenmerken in hun leefsituatie. Daarnaast wordt 'een structurele onbalans tussen inkomsten en uitgaven' en 'werkloosheid' vaak genoemd als kenmerk van de leefsituatie.

Informanten geven in de interviews aan, dat het lang moeten wachten op een aanvraag voor een uitkering bij een aantal klanten leidt tot een beroep op de voedselbank. Uit de klantenquête blijkt echter dat dit maar voor maar 8 procent van de klanten geldt.

Informanten gaven ook aan dat plotselinge veranderingen in de leefsituatie konden leiden tot financiële problemen. Uit de enquêtes blijkt inderdaad dat bijzondere gebeurtenissen zoals scheiding of ontslag tot problemen leiden, die meestal langdurig van aard zijn.

Ook geeft een deel van de klanten aan dat het gemak waarmee een lening kan worden aangegaan, of bij postorderbedrijven kan worden besteld, risico's vormen en vormen voor hun huishouden.

Hulpverlening (onderzoeksvraag 5)

Klanten van de voedselbank maken het meest gebruik van maatschappelijk werk, de schuldhulpverlening en sociale raadslieden. Vaak maakt men gebruik van meerdere vormen van hulpverlening. Deze bevinding bevestigt de informatie uit de interviews. Informanten geven aan dat er vaak sprake is van meervoudige en complexe problematiek.

Voorliggende voorzieningen (onderzoeksvraag 6)

Klanten maken gebruik van *aanvullende voorzieningen*. De zorgtoeslag en de huurtoeslag worden het meest genoemd (respectievelijk 63% en 54%). Veel minder geeft men aan gebruik te maken van de bijzondere bijstand (27%) en kwijtschelding van de gemeentelijke belasting (25%).

Toekomstig gebruik (onderzoeksvraag 7)

Klanten geven zelf aan nog lang gebruik te willen blijven maken van de voedselbank. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de meeste klanten niet verwachten dat hun problemen op korte termijn verholpen zullen zijn.

4.3 Gemeenten: relatie voedselbank en lokaal overheidsbeleid

Zorggebruik klanten voedselbank (onderzoeksvraag 8)

De meeste respondenten gaan ervan uit dat de klanten van de voedselbank bekend zijn bij de hulpverlenende instanties en de gemeentelijke sociale dienst. Men laat de mogelijkheid open dat er een kleine groep bestaat die geen andere hulp krijgt. Dit zouden alleen die mensen kunnen betreffen die door kerkelijke instanties worden doorverwezen naar de voedselbank.

Voedselbank in relatie tot het armoedebeleid (onderzoeksvraag 9)

Uit onze interviews blijkt dat gemeenten enerzijds van mening zijn dat het minimabeleid dat zij voeren in principe voldoende moet zijn om rond te kunnen komen. Desalniettemin erkennen zij dat er een groep mensen is die van het sociaalminimuminkomen niet kan rondkomen en derhalve een beroep doet op de voedselbank.

Verklaringen waarom deze groep hiervan niet kan rondkomen zijn:

- Koppelingswet
- Schuldenproblematiek
- Aanvraagtermijn uitkering
- (Plotselinge) verandering in leefsituatie
- Complexiteit samenleving

Gemeenten zien het ontstaan van voedselbanken als particuliere initiatieven. Het feit dat het eten terechtkomt bij mensen die het goed kunnen gebruiken in plaats dat het vernietigd wordt, wordt als positief gezien. Daarnaast voelen zij zich wel verantwoordelijk voor een goede uitvoering van een goed minimabeleid.

Locale acties gemeenten, hulpverlenende instanties en voedselbanken (onderzoeksvraag 10)

Uit de interviews komt naar voren dat gemeenten acties ondernemen om het beroep op de voorzieningen van het minimabeleid zoveel als mogelijk te vergroten. Daarnaast wordt gestuurd op snelle afhandeling van aanvragen en biedt men inwoners van de gemeente budgetteercursussen aan.

Tevens is er een beweging zichtbaar waarin voedselbanken, hulpverlenende instanties en gemeentelijke sociale diensten elkaar opzoeken om informatie uit te wisselen. Hierdoor worden enerzijds mensen op de hoogte gebracht van de hulp die de voedselbank kan bieden en anderzijds worden klanten van de voedselbank op de hoogte gebracht van gemeentelijke voorzieningen en hulpverlenende instanties.

Indicatiestelling

Op basis van de interviews kan geconcludeerd worden dat er verschillen zijn in de locaties als het gaat om de indicatiestelling, zowel naar werkwijze als de berekening van vaste lasten.

In sommige gemeenten doen de hulpverlenende instantie een (onderbouwde) aanmelding en doet de voedselbank zelf de indicatiestelling. In andere gemeenten doen hulpverlenende instanties de indicatiestelling. Welke hulpverlenende instanties betrokken zijn bij de aanmelding en indicatiestelling, verschilt per gemeente.

Tevens is er een verschil in de berekening van de vaste lasten. Sommige voedselbanken nemen kosten voor internetaansluiting, (mobiele) telefonie en auto(verzekering) mee in de berekening van de vaste lasten, andere doen dat niet.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

B1.1 Steekproefinrichting

Steekproefkader.

Het onderzoek richt zich op de Voedselbanken, aangesloten bij Voedselbank Nederland. Per begin januari 2006 zijn deze gevestigd in:

1. Rijnmond (Rotterdam)
2. Amsterdam
3. Haaglanden (Den Haag, Delft, Leiden, Zoetermeer)
4. Utrecht⁹
5. Noordelijke Voedselbank (Vlagtwedde)
6. Leeuwarden
7. Meppel (Meppel, Hoogeveen en Steenwijk)
8. Arnhem e.o. (Rheden)
9. Lelystad
10. Haarlem
11. Gorinchem
12. Leerdam
13. Walcheren (Middelburg)
14. Zuidoost Brabant (Helmond)
15. Breda
16. Tilburg
17. Venlo
18. Limburg-Zuid (Maastricht, Sittard, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf en Brunssum)
19. Eindhoven
20. Zaanstreek-Waterland (Zaanstad)
21. Den Bosch
22. Deventer
23. Gouda

Steekproeftrekking.

De vestigingen zijn onderverdeeld in vijf groepen, op basis van de volgende kenmerken van de vestigingsgemeente:

inwonertal gemeente (tot 50.000; 50.000 tot 250.000; meer dan 250.000);

⁹ Hier is een vestiging, maar vanwege opstartproblemen worden hier nog geen pakketten verdeeld.

aandeel ABW-uitkeringsgerechtigden per 1000 huishoudens ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Hierbij zijn de gemeenten onderverdeeld in hoger en lager dan het Nederlandse gemiddelde.

Door deze kenmerken ontstaan vijf groepen omdat de gemeenten met meer dan 250.000 inwoners alle vier een hoger aandeel ABW-uitkeringen hebben dan het landelijk gemiddelde.

Met behulp van het programma SPSS is de gestratificeerde steekproef getrokken. De steekproef is gecontroleerd op spreiding over de landsdelen. Eén 'groep' bestond uit één gemeente. Voor deze 'groep' is dus geen steekproef getrokken, maar is de gemeente opgenomen in het voorstel/de steekproef.

Resultaat

De resulterende onderzoeksgemeenten worden beschreven in tabel B1-1.

Tabel B1-1 Onderzoeksgemeenten

Voedselbank vestiging	Categorie Inwonertal	Aandeel ABW-uitkeringen	Landsdeel
Amsterdam	> 250.000	hoger	West
Den Haag	> 250.000	hoger	West
Haarlem	50.000 – 250.000	lager	West
Den Bosch	50.000 – 250.000	hoger	Zuid
Lelystad	50.000 – 250.000	hoger	Oost
Tilburg	50.000 – 250.000	hoger	Zuid
Leerdam	< 50.000	lager	West
Meppel	< 50.000	lager	Noord
Rheden	< 50.000	lager	Oost
Landgraaf	< 50.000	hoger	Zuid

Bron: CBS; RegioPlan, 2006.

Vanwege de beperkte respons op een locatie in een G4-gemeente zijn ook enquêtes afgenomen in Rotterdam, de eerste reservegemeente.

B1.2 Werkwijze bij enquêteren

Bij het selecteren van de respondenten is een eenvoudige randomiseerprocedure gebruikt, om te bereiken dat de responsgroep een goede afspiegeling vormt van de klantengroep als geheel.

We hebben de volgende werkwijze gehanteerd:

- de situatie verkennen om te bezien of het mogelijk is om alle klanten te spreken;
- als dat niet mogelijk was, of als dat over een zekere tijdsspanne niet mogelijk was, hebben we op een systematische manier voedselpakketten

gemarkeerd (met een kaart) en de desbetreffende personen gevraagd om zich te melden voor een enquête;

- als ook dat niet mogelijk was, is steeds zonder aanzien des persoons de eerste de beste beschikbare klant benaderd.

B1.3 Non-respons

Onder non-respons wordt verstaan de klanten van de voedselbank die binnen de steekproef vielen en die wel benaderd zijn om de enquête bij af te nemen, maar die hebben geweigerd aan het onderzoek mee te doen. Niet meegerekend zijn bijvoorbeeld mensen die een voedselpakket in ontvangst namen voor een vriend of ouder.

In totaal weigerden 154 mensen aan het onderzoek deel te nemen. Tezamen met de 430 respondenten zijn dus 584 personen benaderd. De non-respons bedraagt daarmee 26 procent van de benaderde personen.

Verschillen tussen voedselbanken

Er zijn flinke verschillen in non-respons bij de verschillende voedselbanken, variërend van 0 procent tot 63 procent.

Ter verklaring wijzen we op de volgende zaken.

De sfeer op een uitgiftepunt. Er zijn uitgiftepunten waar een gemoedelijke sfeer heerst. Vrijwilligers en klanten kennen elkaar en er is wederzijds vertrouwen. Soms staat er een grote tafel waar klanten een kopje koffie met elkaar drinken en een koekje eten. In deze sfeer vinden klanten het niet erg om een kwartier te blijven zitten tot de enquêteur klaar is met een andere klant. Bij dergelijke uitgiftepunten was de respons hoog.

Bij andere uitgiftepunten heerste een meer hectische sfeer. De ruimte was eigenlijk te klein om de pakketten rustig in ontvangst te kunnen nemen. De vrijwilligers hadden hun handen vol om het proces in goede banen te leiden. Mensen staan elkaar al snel in de weg. Bij dergelijke uitgiftepunten was de respons lager.

Houding vrijwilligers. Belangrijk was ook het houding van de vrijwilligers ter plaatse. Op sommige plaatsen hielpen vrijwilligers actief mee klanten enthousiast te maken voor het onderzoek. Zeker als de locatie zich ervoor leende had dat een zeer positief effect op de respons. Op andere plaatsen stelde de vrijwilligers zich neutraler op. Daar was dat positieve effect niet aanwezig.

Op een plaats stonden de vrijwilligers negatief tegenover de komst van de enquêteurs. Op die locatie was de respons laag.

Verschillen tussen klantgroepen

Van de weigeraars is op het oog een schatting gemaakt van de etniciteit, het geslacht en schatting van de leeftijd.

Etniciteit. De bereidheid om aan het onderzoek mee te werken was onder allochtonen lager dan onder autochtonen. Het aantal allochtone weigeraars was ruim twee keer zo hoog als het aantal autochtone weigeraars. Dit terwijl er ongeveer evenveel allochtone als autochtone klanten aan het onderzoek meededen.

Dit verschil lijkt deels te verklaren door taalachterstand. Veel allochtone weigeraars gaven taalproblemen op als reden niet mee te werken aan het onderzoek.

Geslacht. Mannen waren iets minder vaak dan vrouwen bereid mee te werken aan het onderzoek.

Leeftijd. Wat leeftijd betreft lijken er geen aanzienlijke verschillen te bestaan tussen de responsgroep en non-responsgroep.

B1.4 Herwegen steekproefresultaten

Voor dit onderzoek is een aselechte steekproef van elf voedselbanken getrokken, gestratificeerd naar grootte van de stad en regio. Als zodanig zijn zij representatief voor de voedselbanken in Nederland.

Deze elf voedselbanken verstrekken momenteel 3549 voedselpakketten. Dit cijfer is gebaseerd op gegevens die deelnemende voedselbanken ons afgelopen maand hebben gegeven.

De steekproeffracties (verhouding tussen aantal respondenten en aantal klanten) verschillen tussen de vestigingen. Om te kunnen rapporteren over de totale resultaten binnen de groep van onderzoeksgemeenten, moeten de steekproefresultaten worden herwogen.

Tabel B1-4 Overzicht van respons en totaal aantal pakketten per voedselbank

Voedselbanken	Opgave van de deelnemende voedselbanken	Respons
Amsterdam	550	79
Arnhem e.o. (Rheden)	50	12
Haaglanden (Den Haag)	850	26
Haarlem	113	56
Landgraaf	35	24
Leerdam	40	20
Lelystad	170	64
Meppel	60	23
Rijnmond (Rotterdam)	1391	21
Tilburg	200	67
Totaal	3549	430

De steekproefresultaten zijn herwogen op basis van:

- de verhouding tussen aantal verstrekte pakketten en respons per gemeente¹⁰, en
- de verhouding tussen de totale respons en het totaal aantal verstrekte pakketten in de onderzoeksgemeenten (430/3549).

Over deze herwogen aantallen wordt in de hoofdtekst gerapporteerd.

¹⁰ De factor in Amsterdam is bijvoorbeeld: 550/79.

BIJLAGE 2

ITEMLIJSTEN

B2.1 Itemlijst Hoofd Voedselbank

A. Ontstaansgeschiedenis

1. Kunt u iets vertellen over de oprichting van deze vestiging van de Voedselbank? Wat was daarbij uw rol?
2. Aanleiding en werkwijze?
3. Welke partijen zijn betrokken?
4. Zijn deze partijen tot op heden nog steeds betrokken (waarom wel/niet?)

B. Relatie Voedselbank en armoedebeleid.

5. De Bijstandswet moet een inkomenswaarborg bieden. Waarom dan toch Voedselbank (nut en noodzaak)? Waar gaat het fout? Hoe ziet u dat?
6. Is er sprake van een gezamenlijk armoedebeleid, waarin Voedselbank en gemeente samen optrekken? Of is er eerder sprake van tegenstellingen?
7. Hoe verging het klanten van de Voedselbank voordat de Voedselbank er was?
8. Hoe kijkt u op de langere termijn aan tegen de relatie tussen Voedselbank en armoedebeleid? Wat is de eventuele doelstelling van de Voedselbank op die langere termijn?
9. Wat gaan jullie dat realiseren?

Indicatiestelling, klanten en zorggebruik

10. Door wie worden mensen geïndiceerd voor de Voedselbank?
11. Welke toelatingscriteria worden daarbij gehanteerd? Hoe verloopt dit?
12. Is er een periodieke check op de criteria? Hoe verloopt deze?
13. Kunt u uw klanten typeren? Hoe?
14. Wat zou er met uw klanten gebeuren als er geen Voedselbank was? Zou men bij een ander vangnet terechtkomen? Welk?

Overig

15. Heeft u verder nog opmerking rond dit onderwerp?

B2.2 Itemlijst Hulpverleningsinstanties

A. Relatie Voedselbank en armoedebeleid.

1. Is uw organisatie betrokken geweest bij de komst van de Voedselbank?
Op welk manier?
2. Speelt uw organisatie een rol in het lokale armoedebeleid? Zo ja, welke?
3. Past de aanwezigheid van een voedselbank in uw gemeente in uw beleidsvisie? Hoe? Nut en noodzaak? Relatie met de bijstandswet?
4. Hoe verging het klanten van de Voedselbank voordat de Voedselbank er was?

Indicatiestelling, klanten en zorggebruik

5. Bent u binnen uw gemeente de enige instantie die indicatiestelling doet?
Zo nee, wie nog meer?
6. Waarom is de indicatiestelling bij uw organisatie ondergebracht?
7. Hoe komen mensen bij uw instelling terecht met vraag voor indicatie?
8. Hoe verloopt dit proces van indicatiestelling?
9. Welke toelatingscriteria hanteert u daarbij? Hoe zijn deze bepaald?
10. Leveren deze criteria in de praktijk problemen op?
11. Is er een periodieke check op deze toelatingscriteria? Hoe verloopt dit?
Voor welke periode wordt men geïndiceerd?
12. Hoe zou u de klanten van de Voedselbank typeren?
13. Komen de klanten van de Voedselbank ook bij andere hulpverleningsinstanties en zorginstellingen over de vloer? Zo ja, bij welke instellingen? En welke groepen wel en welke niet?

Overig

14. Heeft u verder nog opmerking rond dit onderwerp?

B2.3 Itemlijst Directie Sociale dienst

A. Relatie Voedselbank en armoedebeleid.

1. Sinds wanneer is er een Voedselbank binnen uw gemeente?
2. Is uw dienst betrokken geweest bij de komst van de Voedselbank? Op welk manier?
3. Welke opvattingen heeft u vanuit het beleid over de komst van de voedselbank in uw gemeente? Nut en noodzaak?
4. Een van de doelstellingen van de Bijstandswet is het bieden van een inkomenswaarborg. Waarom dan toch Voedselbank? Hoe past dat in de beleidsopvattingen?
5. Is er sprake van een gezamenlijk armoedebeleid, waarin Voedselbank en gemeente samen optrekken? Of is er eerder sprake van tegenstellingen? Wat staat er op de lokale sociale agenda?
6. Hoe verging het klanten van de Voedselbank voordat de Voedselbank er was?
7. Worden er lokaal actie of beleid ondernomen om de problemen van deze mensen aan te pakken? Hoe past de Voedselbank in dat beleid?

Indicatiestelling, klanten en zorggebruik

8. Denkt u dat de klanten van de Voedselbank ook bij andere hulpverlenings- en zorginstellingen over de vloer komen? Welke groepen wel, welke niet?
9. Kunt u die klantgroepen nader typeren?

Overig

10. Heeft u verder nog opmerking rond dit onderwerp?

BIJLAGE 3**LIJST VAN INFORMANTEN**

In de onderzoeksgemeenten is gesproken met vertegenwoordigers van de voedselbank, de gemeente en de indicerende instellingen. Tabel B3-1 biedt een overzicht.

Tabel B3-1 **Overzicht van informanten bij voedselbanken, gemeenten en indicerende instellingen**

	Voedselbank	Gemeente (SoZaWe)	Indicerende instelling
Amsterdam	X	X	-
Den Haag	X	X	X
Rotterdam	-	-	-
Haarlem	X	X	X
Den Bosch	X	X	X
Lelystad	X	X	X
Tilburg	X	X	X
Leerdam	X	X	X
Meppel	X	X	X
Rheden	X	X	X
Landgraaf	X	-	X
Totaal	10	9	9

BIJLAGE 4

RESULTATEN KLANTENQUETE

1. Gebruik van het voedselpakket

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 mnd	127	29,6	30,4	30,4
	2 tot 3 mnd	121	28,1	29,0	59,4
	4 tot 6 mnd	103	24,1	24,8	84,2
	6 mnd of meer	66	15,4	15,8	100,0
	Total	418	97,2	100,0	
Missing	System	12	2,8		
Total		430	100,0		

2. Verwachte (toekomstige) gebruik van het voedselpakket

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 - 3 mnd	39	9,1	19,5	19,5
	4 tot 6 mnd	34	8,0	17,2	36,7
	7 tot 12 mnd	45	10,5	22,5	59,1
	Langer dan een jaar	82	19,1	40,9	100,0
	Total	201	46,7	100,0	
Missing	System	229	53,3		
Total		430	100,0		

3. Leeftijdscategorieën

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tot 19 jaar	38	8,9	8,9	8,9
	20 - 29 jaar	61	14,1	14,2	23,1
	30 - 39 jaar	150	35,0	35,2	58,3
	40 - 49 jaar	104	24,1	24,3	82,6
	50 - 59 jaar	52	12,1	12,2	94,8
	60 en ouder	22	5,2	5,2	100,0
	Total	427	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		430	100,0		

4. Hoe is uw huishouden samengesteld?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alleenwonend	159	36,9	36,9	36,9
	Getrouwd-samenwone	77	18,0	18,0	55,0
	eenoudergezin- alleenstaand met kinderen	183	42,5	42,5	97,4
	Anders	11	2,6	2,6	100,0
	Total	430	100,0	100,0	
Missing	System	0	,0		
Total		430	100,0		

5. Wel of geen Kinderen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Geen kinderen	188	43,7	43,7	43,7
	Kinderen	242	56,3	56,3	100,0
	Total	430	100,0	100,0	

5b. Aantal kinderen in categorieën

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	een kind	84	19,5	34,7	34,7
	twee of drie kindere	121	28,2	50,1	84,7
	vier of meer kindere	37	8,6	15,3	100,0
	Total	242	56,3	100,0	
Missing	System	188	43,7		
Total		430	100,0		

6. Netto maandinkomen huishouden naar bijstandsnormen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-570 E	79	18,4	19,3	19,3
	570 tot 800 E	198	46,0	48,4	67,7
	800 -1142 E	112	26,1	27,4	95,2
	1142 E en meer	20	4,6	4,8	100,0
	Total	409	95,1	100,0	
Missing	System	21	4,9		
Total		430	100,0		

7.1 Bron huishoudinkomen: loon-salaris uit arbeid

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	56	13,0	100,0	100,0
Missing	System	374	87,0		
Total		430	100,0		

7.2 Bron huishoudinkomen: losse klussen (zwart-wit)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	8	1,9	100,0	100,0
Missing	System	422	98,1		
Total		430	100,0		

7.3 Bron huishoudinkomen: WWB-uitkering (bijstand)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	180	41,9	100,0	100,0
Missing	System	250	58,1		
Total		430	100,0		

7.4 Bron huishoudinkomen: WW-uitkering

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	105	24,3	100,0	100,0
Missing	System	325	75,7		
Total		430	100,0		

7.5 Bron huishoudinkomen: WAO-uitkering

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	38	8,7	100,0	100,0
Missing	System	392	91,3		
Total		430	100,0		

7.6 Bron huishoudinkomen: AOW-uitkering

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	14	3,2	100,0	100,0
Missing	System	416	96,8		
Total		430	100,0		

7.7 Bron huishoudinkomen:pensioen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	19	4,3	100,0	100,0
Missing	System	411	95,7		
Total		430	100,0		

7.8 Bron huishoudinkomen: andere inkomstenbron

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	59	13,7	100,0	100,0
Missing	System	371	86,3		
Total		430	100,0		

7.9 Geen inkomen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	19	4,5	100,0	100,0
Missing	System	411	95,5		
Total		430	100,0		

8. Welke daarvan is de belangrijkste bron van inkomsten?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Loon uit arbeid	34	7,9	8,4	8,4
	Losse klussen	2	,4	,4	8,8
	WWB-uitkering	176	41,0	43,4	52,2
	WW-uitkering	95	22,0	23,3	75,4
	WAO-uitkering	34	7,9	8,4	83,9
	AOW-uitkering	5	1,2	1,2	85,1
	pensioen	9	2,1	2,3	87,4
	Andere inkomstenbron	51	11,9	12,6	100,0
	Total	406	94,5	100,0	
Missing	System	24	5,5		
Total		430	100,0		

8a. Duur uitkering in jaren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	12 maanden	94	21,9	27,0	27,0
	12 tot 36 maanden	95	22,1	27,3	54,2
	36 tot 60 maanden	30	6,9	8,5	62,7
	Meer dan 60 maanden	130	30,2	37,3	100,0
	Total	349	81,1	100,0	
Missing	System	81	18,9		
Total		430	100,0		

8b Ontvangt (g)een uitkering

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Geen uitkering	99	22,9	22,9	22,9
	Uitkering	331	77,1	77,1	100,0
	Total	430	100,0	100,0	

8c Uitkering belangrijkste bron van inkomsten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	181	42,0	42,0	42,0
	Ja	249	58,0	58,0	100,0
	Total	430	100,0	100,0	

9_1 Heeft u ook bijzondere bijstand?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	114	26,6	28,2	28,2
	Nee	287	66,6	70,5	98,7
	Aanvraag loopt nog	5	1,3	1,3	100,0
	Total	406	94,5	100,0	
Missing	System	24	5,5		
Total		430	100,0		

9_2 Heeft u ook langdurigheidstoeslag?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	75	17,4	18,5	18,5
	Nee	313	72,8	77,6	96,2
	Aanvraag loopt nog	15	3,6	3,8	100,0
	Total	403	93,7	100,0	
Missing	System	27	6,3		
Total		430	100,0		

9_3 Heeft u ook huurtoeslag (voorheen huursubsidie)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	230	53,5	55,7	55,7
	Nee	119	27,7	28,9	84,6
	Aanvraag loopt nog	64	14,8	15,4	100,0
	Total	413	96,0	100,0	
Missing	System	17	4,0		
Total		430	100,0		

9_4 Heeft u ook zorgtoeslag?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	282	65,7	68,5	68,5
	Nee	92	21,4	22,3	90,9
	Aanvraag loopt nog	38	8,8	9,1	100,0
	Total	412	95,8	100,0	
Missing	System	18	4,2		
Total		430	100,0		

9_5 Heeft u ook kinderbijslag?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	175	40,7	43,2	43,2
	Nee	221	51,4	54,6	97,8
	Aanvraag loopt nog	9	2,1	2,2	100,0
	Total	405	94,1	100,0	
Missing	System	25	5,9		
Total		430	100,0		

9.5a Heeft u ook kinderkorting

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	136	31,6	34,8	34,8
	Nee	241	56,1	61,9	96,7
	Aanvraag loopt nog	13	3,0	3,3	100,0
	Total	390	90,6	100,0	
Missing	System	40	9,4		
Total		430	100,0		

9.6 Heeft u ook alimentatie?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	14	3,2	3,4	3,4
	Nee	388	90,2	96,5	99,9
	Aanvraag loopt nog	0	,1	,1	100,0
	Total	402	93,5	100,0	
Missing	System	28	6,5		
Total		430	100,0		

9.7 Heeft u ook kwijtschelding gemeentelijke belastingen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	105	24,5	25,9	25,9
	Nee	258	60,0	63,5	89,4
	Aanvraag loopt nog	43	10,1	10,6	100,0
	Total	407	94,6	100,0	
Missing	System	23	5,4		
Total		430	100,0		

leeft u ook fiscale aftrek voor ziektekosten - teruggave bijzondere uitgaven (t

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	69	16,0	17,3	17,3
	Nee	318	74,0	79,7	97,0
	Aanvraag loopt no	12	2,8	3,0	100,0
	Total	399	92,9	100,0	
Missing	System	31	7,1		
Total		430	100,0		

10.1 Gezinsuitbreiding (geboorte kind)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	17	3,8	100,0	100,0
Missing	System	413	96,2		
Total		430	100,0		

10.2 Scheiding

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	85	19,8	100,0	100,0
Missing	System	345	80,2		
Total		430	100,0		

10.3 Hoge woonlasten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	127	29,6	100,0	100,0
Missing	System	303	70,4		
Total		430	100,0		

10.4 Gestegen kosten levensonderhoud (excl. woonlasten)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	112	26,0	100,0	100,0
Missing	System	318	74,0		
Total		430	100,0		

10.5 Levensonderhoud van familie elders

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	18	4,1	100,0	100,0
Missing System	412	95,9		
Total	430	100,0		

10.6 (Daling inkomen door) werkloosheid

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	163	37,9	100,0	100,0
Missing System	267	62,1		
Total	430	100,0		

10.7 (Daling inkomen door) arbeidsongeschiktheid

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	42	9,8	100,0	100,0
Missing System	388	90,2		
Total	430	100,0		

10.8 (Daling inkomen door) daling uitkering

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	71	16,5	100,0	100,0
Missing System	359	83,5		
Total	430	100,0		

10.9 (hoge kosten door) Chronische ziekte

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	50	11,6	100,0	100,0
Missing System	380	88,4		
Total	430	100,0		

10.10 Traject van aanvraag tot toekenning uitkering duurt te lang

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	59	13,8	100,0	100,0
Missing System	371	86,2		
Total	430	100,0		

10.11 Verslaving (drank, drugs, gokken)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	18	4,1	100,0	100,0
Missing System	412	95,9		
Total	430	100,0		

10.12 Gemak waarmee krediet verkregen kan worden bij postorderbedrijven (koopgedrag)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	17	4,1	100,0	100,0
Missing System	413	95,9		
Total	430	100,0		

10.13 Gemak waarmee een lening verkregen kan worden bij geldverstrekkers (leengedrag)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	94	21,8	100,0	100,0
Missing System	336	78,2		
Total	430	100,0		

10.14 De Euro (ofwel inflatie)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	105	24,5	100,0	100,0
Missing System	325	75,5		
Total	430	100,0		

10.15 Andere oorzaak

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	104	24,3	100,0	100,0
Missing System	326	75,7		
Total	430	100,0		

10.16 Structureel te weinig lucht tussen uitgaven en inkomsten

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	163	37,9	100,0	100,0
Missing System	267	62,1		
Total	430	100,0		

11. Welke daarvan is de belangrijkste reden?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Gezinsuitbreiding	13	3,1	3,4	3,4
	Scheiding	40	9,2	10,3	13,7
	Hoge woonlasten	29	6,7	7,5	21,2
	Gestegen kosten levensonderhoud	13	3,0	3,3	24,5
	Levensonderhoud van familie elders	1	,3	,3	24,8
	(Daling inkomen door) werkloosheid	67	15,5	17,2	42,1
	(Daling inkomen door) arbeidsongeschiktheid	17	4,0	4,5	46,6
	(Daling inkomen door) daling uitkering	19	4,4	4,9	51,5
	(hoge kosten door) Chronische ziekte	7	1,6	1,8	53,3
	Traject van aanvraag tot toekenning uitkering duurt te lang	21	4,8	5,3	58,6
	Verslaving	7	1,6	1,8	60,4
	Gemak waarmee krediet verkregen kan worden postorderbedrijven	2	,5	,5	60,9
	Gemak waarmee een lening verkregen kan worden bij geldverstrekkers	20	4,6	5,1	66,0
	de Euro	26	5,9	6,6	72,6
	Andere oorzaak	77	18,0	20,0	92,6
	structureel te weinig lucht tussen uitgaven en inkomsten	29	6,7	7,4	100,0
	Total	387	89,9	100,0	
Missing	System	43	10,1		
Total		430	100,0		

12. Heeft u een schuld(en)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	348	80,9	82,7	82,7
	Nee	73	17,0	17,3	100,0
	Total	421	97,8	100,0	
Missing	System	9	2,2		
Total		430	100,0		

13. Kunt u een indicatie geven van de (totale) hoogte van uw schuld(en)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Minder dan 5.000	131	30,4	36,8	36,8
	Meer dan 5000	224	52,2	63,2	100,0
	Total	355	82,6	100,0	
Missing	System	75	17,4		
Total		430	100,0		

14.1 Schuldhulpverleningstraject

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	153	35,6	100,0	100,0
Missing	System	277	64,4		
Total		430	100,0		

14.1a Ondersteuning om weer aan het werk te gaan (reintegratiebegeleiding)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	56	12,9	100,0	100,0
Missing	System	374	87,1		
Total		430	100,0		

14.2 Maatschappelijk Werk

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	197	45,7	100,0	100,0
Missing	System	233	54,3		
Total		430	100,0		

14.3 Sociaal Raadslieden

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	102	23,7	100,0	100,0
Missing	System	328	76,3		
Total		430	100,0		

14.4 Thuiszorg (huishoudelijke verzorging of persoonlijke verzorging)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	58	13,4	100,0	100,0
Missing System	372	86,6		
Total	430	100,0		

14.5 Jeugdzorg

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	45	10,5	100,0	100,0
Missing System	385	89,5		
Total	430	100,0		

14.6 Ambulante geestelijke zorg (bv RIAGG)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	85	19,7	100,0	100,0
Missing System	345	80,3		
Total	430	100,0		

14.7 Crisisopvang of vrouwenopvang

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	27	6,4	100,0	100,0
Missing System	403	93,6		
Total	430	100,0		

14.8 Dak- en thuislozenzorg

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	8	1,7	100,0	100,0
Missing System	422	98,3		
Total	430	100,0		

14.9 Verslavingszorg

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	9	2,1	100,0	100,0
Missing System	421	97,9		
Total	430	100,0		

14.10 MEE-diensten

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	31	7,1	100,0	100,0
Missing System	399	92,9		
Total	430	100,0		

14.11 Anders

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	59	13,6	100,0	100,0
Missing System	371	86,4		
Total	430	100,0		

14.12 Geen hulpverlening

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	60	13,9	100,0	100,0
Missing System	370	86,1		
Total	430	100,0		

14. Aantal hulpverleningsvormen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Geen hulpverlening	69	16,1	16,1	16,1
1 hulverlenignsvorm	137	31,9	31,9	48,0
2-3 hulpverleningsvormen	149	34,5	34,5	82,5
4 of meer hulpverleningsvormen	75	17,5	17,5	100,0
Total	430	100,0	100,0	

16. Tot welke etnische groep rekent u uzelf?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederlands	198	46,0	46,9	46,9
	Marokkaans	25	5,8	5,9	52,8
	Turks	16	3,7	3,8	56,6
	Surinaams	33	7,7	7,8	64,4
	Antilliaans-Arubaans	64	14,9	15,1	79,5
	Anders	85	19,7	20,1	99,6
	14	1	,2	,2	99,8
	15	0	,1	,1	99,9
	16	0	,1	,1	100,0
	Total	422	98,2	100,0	
Missing	System	8	1,8		
Total		430	100,0		

17. Heeft u de Nederlands nationaliteit?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	284	66,0	84,3	84,3
	Nee	53	12,3	15,7	100,0
	Total	337	78,3	100,0	
Missing	System	93	21,7		
Total		430	100,0		

18. Wat is uw verblijfstatus?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Tewerkstellingsvergunning	4	1,0	7,2	7,2
	Verblijfsvergunning regulier of asiel	24	5,5	40,1	47,3
	Nog in procedure (asielzoeker)	24	5,5	39,7	87,1
	Verblijfsstatus in ingetrokken - geen verblijfsvergunning	6	1,4	10,1	97,2
	Weet niet- Wil niet zeggen	2	,4	2,8	100,0
	Total	59	13,8	100,0	
Missing	System	371	86,2		
Total		430	100,0		

19. Welke opleiding heeft u gevolgd?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Geen	43	10,0	10,2	10,2
	Basisonderwijs (Lagere school, VGLO, LAVO)	102	23,7	24,3	34,5
	Lager Beroepsonderwijs (VMBO, VBO, LTS, ITC, LEAO, LHNO, huishoudschool, etc)	101	23,4	24,0	58,4
	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs (VMBO-T, MAVO, ULCO, MULO, IVO etc)	42	9,7	10,0	68,4
	Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO, MTS, MEAO, MHNO, INAS, MLS, etc)	73	17,0	17,4	85,8
	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs en Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (HAVO, VWO, MMS, HBS, Gymnasium, Lyceum,	16	3,7	3,8	89,6
	Hoger Beroepsonderwijs (HBO, HTS, HEAO, kandidaats)	34	7,9	8,1	97,7
	Universiteit - Wetenschappelijk Onderwijs (doctoraal)	10	2,3	2,3	100,0
	Total	420	97,7	100,0	
Missing	System	10	2,3		
Total		430	100,0		

20. Geslacht

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	152	35,4	35,7	35,7
	Vrouw	275	63,9	64,3	100,0
	Total	427	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		430	100,0		

DESCRIPTIVES

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
1. Gebruik van het voedselpakket in maanden	423	,00	72,00	4,0954	4,81562
2. Verwachte (toekomstige) gebruik van het voedselpakke in maanden	201	,00	96,00	16,4708	14,67128
3. Leeftijd	427	14,00	73,00	38,3684	12,04396
5. Aantal kinderen	242	1,00	11,00	2,2860	1,64992
6. Hoe hoog is het netto maandinkomen van uw huishouden?	409	0	1930	709,92	280,140
8a. Duur uitkering in maanden	349	1,00	360,00	64,8353	68,49507
Valid N (listwise)	79				

Belangrijkste bron van inkomsten naar bijzondere bijstand

		9_1 Heeft u ook bijzondere bijstand?			Total
		Ja	Nee	Aanvraag loopt nog	
8. Welke daarvan is de belangrijkste bron van inkomsten?	Loon uit arbeid	10	17	1	28
		35,7%	60,7%	3,6%	100,0%
	Losse klussen	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
	WWB-uitkering	73	97	2	172
		42,4%	56,4%	1,2%	100,0%
	WW-uitkering	7	80	2	89
		7,9%	89,9%	2,2%	100,0%
	WAO-uitkering	5	27	1	33
		15,2%	81,8%	3,0%	100,0%
	AOW-uitkering	1	4	0	5
		20,0%	80,0%	,0%	100,0%
	pensioen	0	8	0	8
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
	Andere inkomstenbron	18	32	0	50
		36,0%	64,0%	,0%	100,0%
Total		114	266	6	386
		29,5%	68,9%	1,6%	100,0%

Belangrijkste bron van inkomsten naar kwijtschelding gemeentelijke belastingen

		9.7 Heeft u ook kwijtschelding gemeentelijke belastingen?			Total
		Ja	Nee	Aanvraag loopt nog	
8. Welke daarvan is de belangrijkste bron van inkomsten?	Loon uit arbeid	3	22	2	27
		11,1%	81,5%	7,4%	100,0%
	Losse klussen	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
	WWB-uitkering	54	90	27	171
		31,6%	52,6%	15,8%	100,0%
	WW-uitkering	22	58	9	89
		24,7%	65,2%	10,1%	100,0%
	WAO-uitkering	17	13	4	34
		50,0%	38,2%	11,8%	100,0%
	AOW-uitkering	2	2	0	4
		50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	pensioen	0	8	0	8
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
	Andere inkomstenbron	6	45	1	52
		11,5%	86,5%	1,9%	100,0%
Total		104	239	43	386
		26,9%	61,9%	11,1%	100,0%